

PRESUDA SUDA

9. veljače 1982. (*)

„Slobodno kretanje gramofonskih ploča – Autorska prava”

U predmetu 270/80,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku, na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u, koji je uputio Court of Appeal of England and Wales (Žalbeni sud Engleske i Walesa, Ujedinjena Kraljevina), u predmetu koji se vodi pred tim sudom između

Polydor Limited i RSO Records Inc.,

i

Harlequin Record Shops Limited i Simons Records Limited,

o tumačenju članaka 14. i 23. Sporazuma između Europske ekonomske zajednice i Portugalske Republike od 22. srpnja 1972. (SL 1972, L 301),

SUD,

u sastavu: J. Mertens de Wilmars, predsjednik, G. Bosco, A. Touffait i O. Due, predsjednici vijeća, P. Pescatore, Mackenzie Stuart, A. O’Keeffe, T. Koopmans, U. Everling, A. Chloros i F. Grévisse, suci,

nezavisni odvjetnik: S. Rozès,

tajnik: A. Van Houtte,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Rješenjem od 15. svibnja 1980., koje je Sud zaprimio 8. prosinca 1980., Court of Appeal of England and Wales (Žalbeni sud Engleske i Walesa) je na temelju članka 177. Ugovora o EEZ-u Sudu uputio četiri prethodna pitanja o tumačenju članka 14. stavka 2. i članka 23. Sporazuma između Europske ekonomske zajednice i Portugalske Republike, koji je potpisan u Bruxellesu 22. srpnja 1972. te u ime Zajednice sklopljen i usvojen Uredbom Vijeća (EEZ) br. 2844/72 od 19. prosinca 1972. (SL L 301, str. 165.).
- 2 Glavni postupak odnosi se na tužbu zbog povrede autorskog prava protiv dva britanska poduzeća, Harlequin Record Shops Limited i Simons Records Limited (u daljnjem tekstu: Harlequin, odnosno Simons), koja su specijalizirana za uvoz i prodaju gramofonskih ploča i koja su iz Portugala uvezla i u Ujedinjenoj Kraljevini ponudila na prodaju ploče s popularnom glazbom skupine „The Bee Gees” bez odobrenja

nositelja autorskih prava ili njegovog isključivog stjecatelja licencije u Ujedinjenoj Kraljevini.

3. Nositelj autorskih prava na predmetnim nosačima zvuka, RSO Records Inc. (u daljnjem tekstu: RSO), povezanom je društvu Polydor Limited (u daljnjem tekstu: Polydor) dao isključivu licenciju za proizvodnju i distribuciju u Ujedinjenoj Kraljevini gramofonskih ploča i kasete na kojima su reproducirani ti zvučni zapisi. Ploče i kasete s reprodukcijama istih zvučnih zapisa su u Portugalu proizvodila i stavljala na tržište dva trgovačka društva osnovana u skladu s portugalskim pravom koja su bila nositelji RSO-ove licencije u Portugalu. Simons je ploče s tim zvučnim zapisima kupio u Portugalu kako bi ih radi prodaje uvezao u Ujedinjenu Kraljevinu. Harlequin je kupio od Simonsa određen broj tih ploča radi maloprodaje.
4. Sud koji je uputio zahtjev utvrdio je da su sukladno engleskom pravu Harlequin i Simons time prekršili članak 16. stavak 2. Copyright Acta, 1956 (Zakon o autorskom pravu iz 1956.). Prema toj odredbi, autorsko pravo krši svatko tko uveze proizvod u Ujedinjenu Kraljevinu bez licencije nositelja autorskog prava a zna da izrada toga proizvoda predstavlja povredu toga autorskog prava ili bi predstavljala takvu povredu da je proizvod bio izrađen u zemlji u koju je bio uvezen.
5. Međutim, Harlequin i Simons su ustvrdili da se nositelj autorskog prava ne može pozivati na to pravo kako bi onemogućio uvoz proizvoda u državu članicu Zajednice ako je on sam zakonito stavio taj proizvod na tržište u Portugalu ili je to odobrio. Društva su tu svoju tvrdnju potkrijepila člankom 14. stavkom 2. i člankom 23. Sporazuma između Europske ekonomske zajednice i Portugalske Republike iz 1972. (u daljnjem tekstu: Sporazum) tvrdeći da se te odredbe temelje na istim načelima kao i članci 30. i 36. Ugovora o EEZ-u i da ih stoga treba tumačiti na isti način.
6. U svrhu ocjene tog navoda obrane sud koji je uputio zahtjev postavio je Sudu sljedeća prethodna pitanja:
  - „1. Predstavlja li ostvarivanje autorskih prava trgovačkog društva A u Ujedinjenoj Kraljevini u svezi s gramofonskom pločom koju nositelji licencije zakonito izrađuju i prodaju u Portugalskoj Republici na temelju istovrsnih portugalskih autorskih prava mjeru s učinkom istovrsnim količinskim ograničenjima uvoza u smislu članka 14. stavka 2. navedenog sporazuma od 22. srpnja 1972., sklopljenoga između Europske ekonomske zajednice i Portugalske Republike?
  2. U slučaju potvrdnog odgovora:
    - (a) Je li to ostvarivanje prava od strane trgovačkog društva A opravdano, u smislu članka 23. navedenog sporazuma od 22. srpnja 1980., zaštitom autorskih prava u Ujedinjenoj Kraljevini?
    - (b) Predstavlja li takvo postupanje trgovačkog društva A sredstvo proizvoljne diskriminacije ili prikriveno ograničavanje trgovine između Portugalske Republike i Europske ekonomske zajednice?
  3. Mogu li se pojedinci u Europskoj ekonomskoj zajednici neposredno pozivati na članak 14. stavak 2. navedenoga sporazuma od 22. srpnja 1980. osobito s obzirom na navedenu uredbu Vijeća Europske ekonomske zajednice od 19. prosinca 1972. na temelju koje se navedeni sporazum primjenjuje?

4. Može li se uvoznik gramofonskih ploča u Ujedinjenu Kraljevinu iz prvog pitanja pozvati u svojoj obrani na članak 14. stavak 2. navedenoga sporazuma od 22. srpnja 1972. kada ga trgovačko društvo A tuži zbog povrede njegovih autorskih prava u Ujedinjenoj Kraljevini?”
7. Prema ustaljenoj praksi Suda, ostvarivanje prava industrijskog i trgovačkog vlasništva, uključujući iskorištavanje autorskog prava u komercijalne svrhe, od strane njegova imatelja kako bi se spriječio uvoz proizvoda u državu članicu iz druge države članice u kojoj je taj proizvod bio zakonito stavljen na tržište od strane imatelja toga prava ili uz njegovo odobrenje predstavlja mjeru s učinkom istovrsnim količinskom ograničenju u smislu članka 30. Ugovora, koja nije opravdana zaštitom industrijskog i trgovačkog vlasništva u smislu članka 36. Ugovora.
8. Prvim se dvama pitanjima, koja valja zajedno razmotriti, u biti nastoji saznati treba li članak 14. stavak 2. i članak 23. Sporazuma tumačiti jednako. Kako bi se odgovorilo na ta dva pitanja, te je odredbe potrebno ispitati s aspekta kako predmeta i svrhe sporazuma tako i njegova teksta.
9. U skladu s člankom 228. Ugovora o EEZ-u, Sporazum na isti način obvezuje i Zajednicu i njezine države članice. Odgovarajuće odredbe Sporazuma glase kako slijedi:
- Članak 14. stavak 2. „Količinska ograničenja uvoza ukidaju se 1. siječnja 1973., a sve mjere s učinkom istovrsnim količinskim ograničenjima uvoza ukidaju se najkasnije 1. siječnja 1975.”
- Članak 23. „Sporazumom se ne isključuju zabrane ili ograničenja uvoza [...] opravdani razlozima [...] zaštite industrijskog i trgovačkog vlasništva [...] međutim, te zabrane ili ograničenja ne smiju biti sredstvo proizvodnje diskriminacije ili prikrivenog ograničavanja trgovine među ugovornim stranama.”
10. U skladu s njegovom preambulom, svrha Sporazuma je učvrstiti i proširiti postojeće gospodarske odnose između Zajednice i Portugala i osigurati, poštujući poštene uvjete tržišnog natjecanja, skladan razvoj trgovine kako bi se doprinijelo izgradnji Europe. U tu su svrhu ugovorne strane odlučile postupno ukinuti prepreke gotovo cjelokupnoj svojoj trgovini i to u skladu s odredbama Općeg sporazuma o carinama i trgovini (u daljnjem tekstu: Opći sporazum) u svezi s uspostavom područja slobodne trgovine.
11. Prema članku XXIV. stavku 8. Općeg sporazuma, područjem slobodne trgovine smatra se „skupina od dva ili više carinskih područja u kojima se carine i ostali ograničavajući trgovinski propisi [...] uklanjaju u pogledu gotovo sve trgovine proizvodima podrijetlom iz područja koja čine sastavni dio područja slobodne trgovine.”
12. U cilju postizanja gore navedenog cilja, Sporazumom se želi liberalizirati robnu razmjenu između Zajednice i Portugala. U skladu s njegovim člankom 2., Sporazum se primjenjuje, uz iznimku proizvoda za koje vrijede posebna uređenja, na proizvode podrijetlom iz Zajednice ili iz Portugala iz poglavlja 25. do 99. Briselske nomenklature.
13. S tim u svezi, člancima 3. do 7. Sporazuma predviđa se ukidanje carina i davanja s istovrsnim učinkom u trgovini između Zajednice i Portugala. Isto se načelo sukladno članku 14. primjenjuje na količinska ograničenja i mjere s istovrsnim učinkom. Te su

odredbe dopunjene člankom 21. kojim se zabranjuju porezne mjere ili prakse diskriminatorne naravi te člankom 22. kojim se ukidaju sva ograničenja plaćanja u svezi s robnom razmjenom. Nadalje, člancima 26. i 28. Sporazuma propisana su određena pravila o tržišnom natjecanju, državnim potporama i dampu. U skladu s člankom 32. uspostavlja se zajednički odbor zadužen za upravljanje Sporazumom i za osiguranje njegove pravilne provedbe.

- 14 Odredbe Sporazuma o ukidanju ograničenja trgovine između Zajednice i Portugala sročene su na način koji je u nekoliko aspekata usporediv s onima Ugovora o EEZ-u o ukidanju ograničenja trgovine unutar Zajednice. Harlequin i Simons su prije svega istaknuli sličnost između odredaba članka 14. stavka 2. i članka 23. Sporazuma, s jedne strane, i onih članaka 30. i 36. Ugovora o EEZ-u, s druge strane.
- 15 Pa ipak, ta izričajna sličnost nije dovoljan razlog da se na sustav Sporazuma prenese gore navedena sudska praksa koja određuje odnos, u okviru Zajednice, između zaštite industrijskog i trgovačkog vlasništva i pravila o slobodnom kretanju robe.
- 16 Doseg te sudske prakse valja zapravo ocijeniti s obzirom na ciljeve i aktivnosti Zajednice, kako su određeni člancima 2. i 3. Ugovora o EEZ-u. Kao što je Sud u različitim kontekstima imao priliku napomenuti, uspostavom zajedničkog tržišta i postupnim usklađivanjem gospodarskih politika država članica Ugovorom se nastoji ujediniti nacionalna tržišta u jedinstveno tržište s obilježjima domaćeg tržišta.
- 17 S obzirom na te ciljeve Sud je, između ostalog u presudi od 22. lipnja 1976. (Terrapin, 119/75, Zb., str. 1039.), protumačio članke 30. i 36. Ugovora tako da teritorijalna zaštita koja proizlazi iz nacionalnih propisa o industrijskom i trgovačkom vlasništvu ne može imati učinak ozakonjenja izoliranosti nacionalnih tržišta i stvaranja umjetne rascjepkanosti tržišta i da se stoga imatelj prava industrijskog ili trgovačkog vlasništva koji je zaštićen pravom države članice ne može pozivati na to pravo kako bi spriječio uvoz proizvoda koji je bio zakonito stavljen na tržište u drugoj državi članici od strane samog imatelja prava ili uz njegovo odobrenje.
- 18 Razmatranja koja su dovela do takvog tumačenja članaka 30. i 36. Ugovora nisu primjenljiva i u okviru odnosa između Zajednice i Portugala, kako su određeni Sporazumom. Preispitivanjem Sporazuma moguće je utvrditi da on, iako predviđa bezuvjetno ukidanje određenih ograničenja trgovine između Zajednice i Portugala, kao što su količinska ograničenja i mjere s istovrsnim učinkom, nema istu svrhu kao Ugovor o EEZ-u u mjeri u kojoj se ovim potonjim, kao što je prethodno već bilo navedeno, nastoji stvoriti jedinstveno tržište na kojem bi bilo moguće stvoriti uvjete što je moguće sličnije onima na domaćem tržištu.
- 19 Iz navedenoga proizlazi da se u okviru Sporazuma ograničenja robne razmjene mogu smatrati opravdanim razlogom zaštite industrijskog i trgovačkog vlasništva u slučaju kada ih ne bi bilo moguće opravdati unutar Zajednice.
- 20 U konkretnom slučaju takvo je razlikovanje to potrebnije ukoliko instrumenti kojima raspolaže Zajednica kako bi unutar zajedničkog tržišta postigla jednoobraznu primjenu prava Zajednice i postepeno ukidanje razlika u pravnim propisima nemaju ekvivalent u okviru odnosa između Zajednice i Portugala.
- 21 Iz prethodnoga proizlazi da je zabrana uvoza proizvoda podrijetlom iz Portugala u Zajednicu, koja se temelji na zaštiti autorskog prava, u okviru Sporazumom

uspostavljenog uređenja slobodne trgovine opravdana prvom rečenicom članka 23. Utvrđenja nacionalnog suda ne sadrže nijedan element koji bi omogućio zaključak da ostvarivanje autorskog prava u slučaju kao što je ovaj predstavlja sredstvo proizvoljne diskriminacije ili prikriveno ograničavanje trgovine u smislu druge rečenice toga članka.

22 Zbog svih tih razloga na prva dva pitanja treba odgovoriti da je pozivanje, od strane nositelja tih prava ili osoba koje je on ovlastio, na autorska prava koja su zaštićena pravom države članice, protiv uvoza ili stavljanja na tržište gramofonskih ploča koje su u Portugalskoj Republici zakonito proizveli i stavili na tržište stjecatelji licencija koje je dao nositelj, opravdano razlogom zaštite industrijskog i trgovačkog vlasništva u smislu članka 23. Sporazuma i da stoga ne predstavlja ograničenje trgovine između Zajednice i Portugala zabranjeno člankom 14. stavkom 2. Sporazuma. Takvo pozivanje ne predstavlja sredstvo proizvoljne diskriminacije ili prikriveno ograničavanje trgovine između Zajednice i Portugala.

23 S obzirom na odgovore na prva dva pitanja nije potrebno odgovoriti na treće i četvrto pitanje.

Troškovi

24 Troškovi vlada Ujedinjene Kraljevine, Savezne Republike Njemačke, Kraljevine Danske, Francuske Republike i Kraljevine Nizozemske te Komisije Europskih zajednica, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

odlučujući o zahtjevu koji mu je rješenjem od 15. svibnja 1980. uputio Court of Appeal (Žalbeni sud), odlučuje:

Pozivanje, od strane nositelja tih prava ili osoba koje je on ovlastio, na autorska prava koja su zaštićena pravom države članice, protiv uvoza ili stavljanja na tržište gramofonskih ploča koje su u Portugalskoj Republici zakonito proizveli i stavili na tržište stjecatelji licencija koje je dao nositelj, opravdano je razlogom zaštite industrijskog i trgovačkog vlasništva u smislu članka 23. Sporazuma između Europske ekonomske zajednice i Portugalske Republike od 22. srpnja 1972. (SL L 301, str. 165.) i zato ne predstavlja ograničenje trgovine koje je zabranjeno člankom 14. stavkom 2. toga sporazuma. Takvo pozivanje ne predstavlja sredstvo proizvoljne diskriminacije ili prikriveno ograničavanje trgovine između Zajednice i Portugala u smislu navedenoga članka 23.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 9. veljače 1982.

[Potpisi]

---

* Jezik postupka: engleski